

Ing. Marie Poláchová, Ph.D., por. Bc. Petra Chovancová
**Ekonomické zhodnocení možného
zrušení Vojenské střední školy MO
v Moravské Třebové**

Vojenské rozhledy, 2013, roč. 22 (54), č. 1, s. 100–112, ISSN 1210-3292

An Economic Evaluation of Abolishing MoD Military Secondary School at Moravská Třebová

Abstrakt:

V posledních letech se rezort obrany potýká se stále nižším rozpočtem, což může mít za následek kromě snižování platů vojáků i snižování jejich stavu včetně rušení celých vojenských útvarů. Jeden z úsporných návrhů počítá i s uzavřením poslední vojenské střední školy (VSŠ) v České republice. Autorky na základě zhodnocení výdajů, respektive nákladů a užitek, které jsou uvedeny v několika tabulkách, hodnotí zrušení VSŠ i přes krátkodobou úsporu z dlouhodobého hlediska spíše jako neefektivní.

Abstract:

Recently the defence department has been meeting lower and lower money sources that could finally bring about lower salaries, reduction in numbers of servicemen, dozens of military units being dissolved. One of such economic measures are plans for dismantling the last Military Secondary School (MSS) in the Czech Republic. Backed by the assessment of expenses or inputs and outputs, stated in several tablets, the authoresses evaluate the abolition of MSS from a long-term view as rather ineffective, in spite of some short-time savings.

Klíčová slova:

Ekonomické zhodnocení, vojenská střední škola Ministerstva obrany, nízký rozpočet, příjmy, výdaje, náklady, užitky, úspory, CBA, rušení vojenských útvarů.

Key words:

Economic evaluation, MoD Military Secondary School, low budget, incomes, expenses, inputs, outputs, savings, CBA, abolishing military units.

Úvod

Cílem tohoto článku je přesně vymezit případně vyčíslit možné dopady (včetně ekonomických) zrušení Vojenské střední školy MO v Moravské Třebové. Hlavní metodou, která je v tomto článku použita, je analýza nákladů a přínosů, Cost-Benefit Analysis (CBA). Struktura článku je dána postupem (jednotlivými kroky) CBA. [1]

Postup při hodnocení projektu pomocí CBA [2] je následující:

1. Definování veřejného projektu.
2. Vymezení tzv. beneficentů.
3. Vymezení nákladů a užitků.
4. Ocenění nákladů a užitků včetně nákladů a užitků nehmotné povahy.

Dalšími kroky CBA, kterými se ale v tomto článku již zabývat nebudeme, jsou:

5. Stanovení diskontní sazby.
6. Výpočet kritériálních ukazatelů (např. čistá současná hodnota, vnitřní výnosové procento atd.).
7. Provedení analýzy citlivosti.
8. Výběr projektu s nejlepšími kritériálními ukazateli.
9. Realizace vybraného projektu.

1. Vojenská střední škola MO v Moravské Třebové – specifika a poslání školy

Pro důslednější vymezení nákladů a užitků v rámci CBA u projektu zrušení Vojenské střední školy MO v Moravské Třebové (VŠŠ) je nejprve nutné se seznámit s posláním a úkoly. [3]

Funkce VŠŠ v systému přípravy personálu a možní zástupci v případě zrušení školy jsou následující [4]:

- Poskytování středního vzdělávání s maturitní zkouškou – protože VŠŠ je poslední vojenskou střední školou v ČR, neexistuje při zrušení VŠŠ zástupce, který by ji plně nahradil, a to primárně v oblasti vojenské výchovy. V rámci dotazníkového šetření provedeného u 63 velitelů vojenských útvarů bylo zjištěno, že 24 % z nich (15 respondentů) vnímalo výrazný rozdíl v kvalitě ve prospěch vojenského personálu přijímaného z VŠŠ oproti personálu rekrutovanému z civilního sektoru. Mírný rozdíl v kvalitě personálu ve prospěch absolventů VŠŠ vnímalo 36 % respondentů (23 odpovědí). Žádný rozdíl mezi kvalitou personálu rekrutovaného u civilního sektoru a personálu rekrutovaného z VŠŠ nevidělo 7 velitelů útvarů. Osmnáct respondentů nebylo schopno rozdíl v kvalitě personálu posoudit.
- Přímé doplňování ozbrojených sil v technických specializacích – studium na VŠŠ je rozděleno do dvou technických oborů – elektrotechnika a technické lyceum. V roce 2011 absolvovalo studium na VŠŠ 72 studentů z toho 22 studentů bylo zařazeno k útvarům AČR a 28 studentů bylo přijato ke studiu na Univerzitu obrany či na Fakultu tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy. Dvacet dva studentů nebylo přijato do služebního poměru z důvodu zdravotní nezpůsobilosti či o přijetí do služebního poměru nezažádalo. V případě zrušení VŠŠ lze získat technické vzdělání i na civilních školách, ale taktéž bez potřebné vojenské výchovy.
- Poskytování jazykových kurzů a vykonávání jazykových zkoušek podle normy STANAG 6001 – každoročně absolvují kurzy STANAG na VŠŠ stovky vojáků z povolání. Například za rok 2011 jich prošlo jazykovými kurzy 371. Jazykové kurzy STANAG jsou poskytovány primárně Ústavem jazykové přípravy

se samostatnými pracovišti ve Vyškově, v Olomouci, Brně a v Praze. V rámci VŠŠ v Moravské Třebové zajišťuje jazykové kurzy mimorezortní organizace.

- Poskytování rekvalifikačních kurzů počítačové gramotnosti ECDL (European Computer Driving Licence) – tyto kurzy jsou realizovány nejen za účelem zvyšování gramotnosti zaměstnanců rezortu MO v oblasti výpočetní techniky, ale hlavně jako rekvalifikace pro vojáky ukončující služební poměr. Ti mají dle zákona o vojácích z povolání možnost, pokud jejich služební poměr trval déle než 5 let, zažádat si o rekvalifikaci na náklady rezortu MO. VŠŠ je v současnosti jediným vojenským zařízením, které poskytuje kurzy počítačové gramotnosti ECDL. V případě zrušení VŠŠ by případný zájemce o poskytování této služby musel projít akreditací. To by samozřejmě znamenalo zajistit nové prostory, lektoři, vybavení atd. Řada rekvalifikačních kurzů v oblasti počítačové gramotnosti je poskytována i soukromým sektorem.

2. Definování veřejného projektu, vymezení beneficentů projektu

V rámci CBA je nejprve nutné definovat investiční záměr – cíl veřejného projektu. Tedy zodpovědět si otázku Co je předmětem investice? V tomto případě cílem veřejného projektu je zrušení Vojenské střední školy MO v Moravské Třebové.

V rámci zpracovávání projektu si musíme klást i otázku Komu projekt přinese nějaké užitky či náklady (negativní dopady)? Musíme si vymezit tzv. beneficenty projektu. Sieber (2004) definuje beneficenta jako „*jakýkoli subjekt či skupinu (včetně investora resp. žadatele), na kterého dopadají kladné i záporné efekty plynoucí z investice*“.

Protože dopady projektu postihnou celou řadu subjektů, je nutné se rozhodnout, zda zahrnutí daného subjektu do CBA je relevantní či nikoli. Rozhodujícím kritériem je rozsah dopadu projektu na daného beneficenta (Sieber 2004).

V tomto případě hlavními beneficenty projektu jsou:

- Ministerstvo obrany,
- ostatní ministerstva včetně Ministerstva práce a sociálních věcí,
- region Moravské Třebové včetně obce Moravská Třebová – například podnikatelský sektor (např. poskytovatel kurzu STANAG 6001, případný poskytovatel kurzů ECDL, restaurační zařízení, prodejny potravinářského zboží atd.),
- zaměstnanci Vojenské střední školy MO v Moravské Třebové,
- studenti Vojenské střední školy MO v Moravské Třebové,
- rodiny zaměstnanců atd.

3. Vymezení nákladů a užitků

Dalším krokem v rámci vypracovávání CBA je vymezení nákladů a užitků veřejné investice. Užitky, někdy označované i jako přínosy, lze definovat jako pozitivní dopady investice. Pojem náklady, který se v rámci CBA užívá, označuje negativní dopady projektu.

Pro vymezení a kvantifikaci nákladů a užitků v rámci CBA je nejprve nutné vymezit si tzv. nulovou variantu. [5] Nulová varianta je v našem případě situace (náklady

a užítky), kdy VSŠ v Moravské Třebové standardně funguje (rok 2011). V rámci CBA poté vymezujeme pouze nárůst (přírůstek) nákladů a užitků proti původnímu stavu – nulové variantě.

Náklady VSŠ MO v Moravské Třebové činily v roce 2011 **cca 108 mil. Kč**. Tyto náklady zahrnovaly výdaje mandatorní včetně platů, výdaje kapitálové a výdaje běžné včetně výdajů na teplo, energie, vodu, údržbu a opravy, ubytovací služby atd. [6]

Výše uvedená částka, kterou by rezort obrany v případě zrušení školy uspořil, není úplná. Dále bychom museli vzít v úvahu např. výdaje na provoz ošetrovny v areálu školy, platy lékařů, kteří zde pracují, zdravotnický materiál apod. Do výše uvedených výdajů na chod a činnost VSŠ jsou zahrnuty i výdaje na vyšší odbornou školu (VOŠ), jelikož za nastalé situace, kdy by došlo ke zrušení VSŠ, by byla pravděpodobně ukončena i činnost VOŠ.

Jedná se tedy pouze o orientační nastínění nákladovosti komplexu VSŠ a VOŠ MO Moravská Třebová. Přesné vyčíslení by bylo možné pouze tehdy, pokud by v rezortu MO bylo zavedeno manažerské účetnictví, které by nás okamžitě a přehledně informovalo pouze o nákladovosti VSŠ, resp. o výši úspor plynoucích z jejího zrušení.

Typologie (charakteristika) nákladů a užitků

V rámci CBA analýzy jsou sledovány různé typy nákladů a užitků. Musgrave (1994) rozlišuje níže uvedené typy nákladů a užitků užívaných v CBA.

Tab. 1: Typologie nákladů a užitků užívaných v rámci CBA

Peněžní	Reálné	
	přímé	nepřímé
	hmotné	nehmotné
	díleč	konečné
	vnitřní	vnější

Pramen: Musgrave R. A.: *Veřejné finance v teorii a praxi*, str. 126.

Pro účely tohoto článku se budeme zabývat pouze kategoriemi reálných nákladů a užitků, a to přímých a nepřímých a hmotných a nehmotných.

- **Reálné a peněžní** náklady a užítky. Reálné náklady a užítky získávají nebo je hradí koneční uživatelé veřejného produktu. Peněžní vznikají v důsledku změn v relativních cenách, které se projevují při adaptaci ekonomiky na poskytované veřejné statky a změny ve struktuře poptávky po zdrojích.
- **Přímé a nepřímé** náklady a užítky. Přímé náklady a užítky jsou ty, které se úzce vztahují k hlavnímu cíli projektu. Nepřímé náklady a užítky jsou v podstatě vedlejším produktem projektu, nebo vznikají v důsledku vedlejšího projektu, který je nutným důsledkem hlavního investičního projektu. Je nutné zvážít, zda a v jaké míře tyto nepřímé náklady a užítky do CBA zahrnout.
- **Hmotné a nehmotné** užítky a náklady. Hmotné náklady a užítky jsou takové, které je možné oceňovat prostřednictvím tržních cen. Nehmotné náklady a užítky jsou obtížně ocenitelné trhem, proto pro jejich vyčíslení využíváme řadu metod.

Rozdělení některých nákladů a užitků do výše uvedených kategorií může být diskutabilní. Problematické v rámci CBA může být i zjišťování respektive zahrnování méně bezprostředních užitků a nákladů do CBA. Co se týče kategorií nákladů a užitků vnitřních a vnějších a dílčích a konečných, jedná se o jiný pohled na náklady a užitky, které byli již zmíněny v rámci kategorií nákladů a užitků přímých a nepřímých a hmotných a nehmotných. Abychom zabránili dvojímu zahrnutí těchto nákladů a užitků do CBA, tyto náklady (vnitřní, vnější, dílčí, konečné) do dané CBA již nezahrnujeme.

V následující tabulce jsou slovně vymezeny náklady a užitky spojené se zrušením Vojenské střední školy MO v Moravské Třebové. Většina z těchto nákladů a užitků bude vyčíslena v následující části článku.

Tab. 2: Náklady a užitky související s případným zrušením Vojenské střední školy MO v Moravské Třebové

Náklady		Užitky	
přímé hmotné	(-) výdaje na odsun majetku z uzavřeného objektu (-) výdaje na odstupné 48 občanských zaměstnanců (-) výdaje na výsluhové náležitosti 36 vojenských zaměstnanců (-) výdaje na zabezpečení dostudování stávajících žáků školy	přímé hmotné	(+) úspory z provozu a činnosti školy
přímé nehmotné	<i>neshledány</i>	přímé nehmotné	<i>neshledány</i>
nepřímé hmotné	(-) úslé úspory z procesu přípravy nových aktivních záloh (-) výdaje na zabezpečení areálu objektu po jeho uzavření (-) nárůst výdajů bývalých zaměstnanců školy na dojíždění do jiného zaměstnání (-) pokles tržeb místních podnikatelů v důsledku snížení přílivu nového kapitálu do města	nepřímé hmotné	(+) příjem z možného odprodeje areálu školy
nepřímé nehmotné	(-) růst nezaměstnanosti	nepřímé nehmotné	<i>neshledány</i>

4. Ocenění vybraných nákladů a užitků včetně nákladů a užitků nehmotné povahy

V rámci této kapitoly se budeme zabývat oceněním nákladů a užitků spojených se zrušením VSS v Moravské Třebové. Jelikož v současnosti některé skutečnosti ohledně spojené se zrušením školy nejsou zcela známy, nebude možné některé náklady a užitky vyčíslit.

Zrušení VSS je spojené s výmazem školy z rejstříku škol a školských zařízení. To provádí MŠMT na základě písemné žádosti navrhovatele – zřizovatele školského zařízení. Výmaz z rejstříku škol a školských zařízení je prováděn bez jakýchkoliv poplatků, tudíž žádné právní výdaje nejsou s procesem zrušení VSS spojeny.

■ Výdaje na odsun majetku z uzavřeného objektu

Výdaje na odsun hmotného majetku (kancelářského nábytku, učebních materiálů a pomůcek, vybavení speciálních učeben, počítačů aj.) je velmi problematické

v současnosti vyčíslit“, a to proto, že dosud není známo místo přesunu tohoto majetku. [7] Výdaje na odsun majetku jsou jednorázové.

■ Výdaje na odstupné 48 občanských zaměstnanců

Na základě poskytnutých informací školou je průměrný výdělek občanského zaměstnance (dále o.z.) za rok 2011 cca 23.500 Kč. [8] Škola v současnosti zaměstnává 48 o.z. (leden 2012). Dle Ministerstva obrany (2011) výše odstupného, kterou definuje kolektivní smlouva 2012, by byly průměrné výdaje na odstupné o.z. podle doby jejich pracovního poměru vykalkulovány na částku cca 4.747.000 Kč.

Tab. 3: Výpočet odstupného

Doba odsloužených let	Počet zaměstnanců	Průměrná částka na jednotlivce	Vyplacená částka na odchodném
do 15 let	26	3*23 500=70 500 Kč	1 833 000 Kč
15-19 let	4	4*23 500=94 000 Kč	376 000 Kč
20-24 let	5	5*23 500=117 500 Kč	587 500 Kč
25-29 let	8	6*23 500=141 000 Kč	1 128 000 Kč
30 a více let	5	7*23 500=164 500 Kč	822 500 Kč
Celkem			4 747 000 Kč

Vyplacené odstupné není zatíženo daní ani odvodem na sociální a zdravotní pojištění. MO tudíž nemusí platit další výdaje spojené s vyplácením odstupného. Odstupné je vypláceno jednorázově.

■ Výdaje na výsluhové náležitosti 36 vojenských zaměstnanců

Výše výsluhového příspěvku se odvíjí, tak jako odstupné u občanských zaměstnanců, podle délky služebního poměru. Stávající zaměstnanci školy, kteří jsou ve služebním poměru vojáka z povolání (dále VZP), by na základě zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, byli dle následujících variant:

- a) **propuštění ze služebního poměru** podle § 18 a § 19 písm. e) zákona o vojácích z povolání v důsledku reorganizačních změn (varianta A), nebo
- b) **přeložení k výkonu služby do jiného místa výkonu služby** nebo do podřízenosti jiného služebního orgánu ve stejném místě výkonu služby, podle §16 zákona o vojácích z povolání (varianta B).

Kalkulace výsluhových náležitostí – varianta A

Plnění výsluhových náležitostí upravuje v části VIII. zákon o vojácích z povolání. V § 131 tohoto zákona jsou zakotveny povinnosti státu při zabezpečení vojáka po skončení služebního poměru. Jedná se o výsluhové náležitosti, kterými jsou výsluhový příspěvek (§ 132), odbytné (§ 138), odchodné (§ 140). Veškeré tyto výsluhové náležitosti přiznává a vyplácí příslušný orgán Ministerstva obrany – Vojenský úřad sociálního zabezpečení (VÚSZ) v Praze. Finanční oddělení VÚ/VZ ani příslušný regionální finanční odbor (RFO) nemají oprávnění výpočty těchto výsluhových náležitostí provádět. Údaje v tomto článku jsou proto orientační.

Výdaje na vyplacení **odbytného** by se v případě zrušení VŠŠ týkaly 11 služebně mladších vojáků, kteří nesplňují podmínky pro vznik nároku na odchodné a výsluhový příspěvek. [9] Výše odbytného by dle výpočtu níže činila **v průměru 2.625.000 Kč**.

Doba trvání služebního poměru, podle zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, rozhodná pro nárok na odbytné, činí dva roky. Základní výše odbytného činí dva průměrné měsíční hrubé platy (PMHP). Za třetí a každý další ukončený rok služby trvání služebního poměru vojáka z povolání se odbytné zvyšuje o jeden PMHP. Za jedenáctý a každý další ukončený rok trvání služebního poměru se odbytné zvyšuje o jednu polovinu PMHP, nejvýše však na jeho osmnáctinásobek.

PMHP vojenského zaměstnance školy (bez příspěvku na bydlení) pro potřeby výpočtu výše odbytného činí cca 25.000 Kč. [10] PMHP se dle zákona o vojácích z povolání zjišťuje z platů ze služebního poměru vojáka za poslední kalendářní rok před zánikem služebního poměru. Jelikož neznáme přesné rozložení zaměstnanců VŠŠ dle počtu odsloužených let, je v tabulce počítáno s průměrnou dobou odsloužených let v dané kategorii.

Tab. 4: Výpočet průměrné částky odbytného

Počet odsloužených let	Počet zaměstnanců	Průměrná částka na jednotlivce	Vyplacená průměrná částka na odbytném
do 5 let	3	$2,5 * 25.000 = 62.500 \text{ Kč}$	187 500 Kč
5-10 let	2	$7,5 * 25.000 = 187.500 \text{ Kč}$	375 000 Kč
11-15 let	6	$12,5 * 25.000 + 2,5 * 12.500 = 343.750 \text{ Kč}$	2 062 500 Kč
Celkem			2 625 000 Kč

Částka vyplácená na odbytném je osvobozena od daní i plateb sociálního a zdravotního pojištění, tudíž pro MO žádné další výdaje nevznikají. Výdaje na vyplacení **odchodného** by se v případě uzavření VŠŠ týkaly 25 vojáků z povolání (VZP), u nich služební poměr trval alespoň 15 let. Výše odbytného by dle výpočtu níže činila **v průměru 3.610.000 Kč**.

Voják, kterému vznikl nárok na výsluhový příspěvek a který místo vyplacení výsluhového příspěvku nezvolil nárok na výplatu odbytného, má při zániku služebního poměru nárok na odchodné ve výši čtyřnásobku PMHP, trval-li jeho služební poměr alespoň po dobu 15 let. Za šestnáctý a každý další ukončený rok trvání služebního poměru se odchodné zvyšuje o 40 % PMHP. Nejvyšší výměra odchodného činí šestinásobek PMHP. Jelikož neznáme přesné rozložení zaměstnanců VŠŠ dle počtu odsloužených let, je v tabulce počítáno s průměrnou dobou odsloužených let v dané kategorii. V kategorii nad 20 let sice počítáme s 25 odslouženými lety, zároveň ale maximální částka vyplácená na odchodném může být dle zákona o vojácích z povolání maximálně šestinásobek PMHP tedy 150.000 Kč.

Spolu s odchodným VZP dále náleží měsíční vyplacení **výsluhového příspěvku**. Dle paragrafu § 132 zákona o vojácích z povolání – voják, jehož služební poměr zanikl podle § 18 písm. a), h) a i) nebo podle § 19 odst. 1 písm. a), b), c), e) a g) až l), má nárok na výsluhový příspěvek, jestliže jeho služební poměr trval alespoň po dobu 15 let. Základní výše výsluhového příspěvku činí za 15 let služby 5 % PMHP. Tato výše se zvyšuje za šestnáctý a každý další ukončený rok služby o 6,2 %, za dvacátý první a každý další ukončený rok služby o 2,5 % a za dvacátý sedmý a každý další ukončený rok služby o 1 % PMHP.

Tab. 5: Výpočet průměrné částky odchodného

Počet odsloužených let	Počet zaměstnanců	Průměrná částka na jednotlivce	Vyplacená průměrná částka na odchodném
16-20 let	7	$4 \cdot 25.000 + 3 \cdot (40 \% \cdot 25.000) = 130.000 \text{ Kč}$	910 000 Kč
nad 20 let	18	$4 \cdot 25.000 + 10 \cdot (40 \% \cdot 25.000) = 200.000 \text{ Kč}$ → max. 150.000 Kč	2 700 000 Kč
Celkem			3 610 000 Kč

Kalkulace výsluhových náležitostí – varianta B

Přeložení k výkonu služby do jiného místa výkonu služby by představovalo újmu pro převelené VZP, a to v podobě výdajů na dopravu do jiného místa výkonu služby. V případě převelení do vzdálenějšího místa výkonu služby by přicházely v úvahu i výdaje spojené s přestěhováním.

Jelikož v současnosti neznáme, kolik VZP bude převeleno a kolik propuštěno, respektive neznáme, kam budou vojáci převeleni, je obtížné tyto výdaje vyčíslit.

■ Výdaje na zabezpečení dostudování žáků VŠ a studentů VOŠ

V případě, že projekt zrušení Vojenské střední školy MO v Moravské Třebové počíná rozhodnutím o zrušení školy, bude tzv. předinvestiční fáze obsahovat i náklady a užitky související s dostudováním studentů VŠ, a to ať již v rámci VŠ, nebo na jiné civilní škole.

Žáci čtyřletého studia, podle ustanovení § 166 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky MO č. 105/2008 Sb., o naturálních a peněžních náležitostech žáků vojenských středních škol, mají nárok na poskytování po celou dobu studia a pobytu ve škole naturálních a finančních náležitostí. Výdaje na toto zabezpečení jsou dle závěrečného účtu k 31. 12. 2011 **bez režijních nákladů cca 18 mil. Kč ročně.**

■ Úslé úspory z procesu zajišťování aktivních záloh AČR

Na základě připravované právní normy budou žáci vojenské střední školy po třetím ročníku přijímáni do aktivních záloh (AZ). Ty se využívají především pro doplňování ozbrojených sil ČR za stavu ohrožení státu, za válečného stavu, ale i při vzniku nevojenských krizových situací s cílem použít zálohu k ochraně zdraví osob, při zabránění vzniku škod na majetku občanů v důsledku živelních pohrom a k odstraňování jejich následků. [11]

Výcvik AZ je organizován ve tříletém cyklu v jednotlivých blocích. Příprava v prvním roce je zaměřena na výcvik jednotlivce, v druhém na výcvik družstev a na sladění, které je ukončeno bojovými střelbami družstev. Ve třetím roce probíhá výcvik ke sladění čet. [12] Začleňování žáků 3. ročníku do řad aktivních záloh znamená částečnou úsporu finančních prostředků na výcvik nových příslušníků AZ, jelikož žáci pro tuto činnost jsou primárně připravováni během studia.

■ Výdaje na zabezpečení areálu objektu po jeho uzavření

Výdaje nutné na zabezpečení areálu školy po jejím uzavření by obsahovaly:

- platy zaměstnanců ostrahy areálu školy, kterou v současnosti zajišťuje státní podnik Lesy ČR (náklady na ostrahu by zůstaly cca stejné) – tyto výdaje činily v roce 2011 dle závěrečného účtu 2 756 000 Kč.

- režijní náklady na zajištění prostor, ve kterých se ostraha nachází (energie, voda).
- režijní náklady v zimním období – zajištění minimálního vytopu budov.

Protože nevíme, zda a kdy bude projekt prodán, nelze náklady na ostrahu, otop, energii atd. přesně vyčíslit.

■ **Výdaje bývalých zaměstnanců školy na dojíždění za prací do jiného města**

Vlivem nepříznivého vývoje zaměstnanosti ve městě by si s vysokou pravděpodobností museli bývalí zaměstnanci školy hledat své uplatnění spíše v jiných městech pardubického kraje. Tímto by jim vyvstaly nové výdaje na dopravu za prací. V rozsahu 30 km denního dojíždění za prací by se měsíční výdaje pohybovaly kolem 2.000 – 2.500 Kč při využití autobusové dopravy. Při současných cenách benzínu by doprava osobním automobilem byla bezmála dvojnásobně tak nákladná. Tato možná situace by přímo zasáhla 33 o.z. a 18 VZP, kteří mají trvalý pobyt přímo ve městě Moravská Třebová (za předpokladu, že tito zaměstnanci nenajdou v Moravské Třebové jiné místo). [14]

Pokud bychom počítali s tím, že bývalí zaměstnanci VSŠ práci v Moravské Třebové nenajdou a dlouhodobě budou dojíždět za prací mimo město (do vzdálenosti 30 km), byly by roční výdaje na jednoho zaměstnance 24 000 – 30 000 Kč. Pokud by tato situace nastala u všech bývalých zaměstnanců VSŠ s trvalým pobytem v Moravské Třebové (51 zaměstnanců), činily by výdaje na dopravu 1 224 000 – 1 530 000 Kč. **Průměrná roční částka na dopravu je cca 1 377 000 Kč.**

■ **Pokles tržeb místních podnikatelů v důsledku snížení přílivu nového kapitálu do města.**

V rámci VSŠ studovalo ve školním roce 2011/2012 291 studentů. Díky těmto studentům rostly tržby místním podnikatelům. Na růstu tržeb se podíleli i studenti VOŠ a kurzisté (552 studentů za rok). V důsledku zrušení VSŠ, a zároveň s tím i VOŠ, lze předpokládat propad v tržbách místních podnikatelů včetně nárůstu nezaměstnanosti.

■ **Růst nezaměstnanosti.**

Na základě informací získaných z pracovního úřadu Moravská Třebová se region dlouhodobě potýká s výrazně špatným stavem na trhu práce. Míra nezaměstnanosti převyšuje více než 1,5krát krajský průměr. Ke konci roku 2010 činila 17,7 %. VSŠ sice nezaujímá v rámci Moravské Třebové výsadní postavení v počtu svých zaměstnanců, nicméně obstarává pracovní zařazení 84 zaměstnancům (počítáno o.z. i VZP dohromady za rok 2012). Na školu je navázána také řada organizací (VLRZ, Vojenské lesy a statky České republiky, Armádní Servisní, příspěvková organizace, posádkové zdravotnické zařízení, provozní středisko) u nichž VSŠ služby objednává. V rámci těchto organizací pro školu pracuje 78 pracovníků.

Propuštění zaměstnanci školy, kterým by bylo vyplaceno od bývalého zaměstnavatele (MO) odstupné a hned poté se hlásili na úřadu práce, by začaly pobírat dávky podpory v nezaměstnanosti (DPN) s odkladem. Dle zákona o zaměstnanosti, zaměstnanci pobírající odstupné nebo odchodné/odbytné nemají po dobu pokrytou těmito prostředky nárok na podporu v nezaměstnanosti. DPN mohou začít čerpat až po uplynutí doby, kterou odstupné pokrývá.

Nárůst nezaměstnanosti vyčíslíme pomocí výdajů na dávky v nezaměstnanosti a aktivní politiku nezaměstnanosti. Procentní sazba dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, pomocí níž se DPN vypočítávají z průměrného měsíčního výdělku nebo vyměřovacího základu, činí:

- ☐ po první dva měsíce 65 %,
- ☐ po další dva měsíce 50 %,
- ☐ po zbývajících dobu 45 %.

V rámci této části budeme počítat pouze s nárůstem počtu nezaměstnaných z řad bývalých zaměstnanců školy. Nepočítáme tedy ani s případnými uchazeči o práci z řad organizací navázaných na činnost VSS, ani s nárůstem nezaměstnanosti v důsledku poklesu tržeb ve městě.

Kalkulace DPN propuštěných o.z. školy:

Kalkulace DPN dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti u o.z. VSS, jejichž průměrný čistý měsíční výdělek činil v roce 2011 cca 19.500 Kč je následující [15]:

- ☐ 1. až 2. měsíc – 12.675 Kč → 25.350 Kč (hradí MPSV),
- ☐ 3. až 4. měsíc – 9.750 Kč → 19.500 Kč (hradí MPSV),
- ☐ 5. měsíc – 8.775 Kč → 8.775 Kč (hradí MPSV).

Celkové průměrné náklady na výplaty DPN by za současných podmínek vycházejících ze zákona o zaměstnanosti by činily **na jednoho propuštěného o.z. školy 53.625 Kč.**

Kalkulace DPN týkající se propuštěných VZP:

Kalkulace DPN u VZP VSS, jejichž průměrný čistý měsíční výdělek činil v roce 2011 cca 23.500 Kč je následující:

- ☐ 1. až 2. měsíc – 15.275 Kč → 30.550 Kč (hradí MPSV),
- ☐ 3. až 4. měsíc – 11.750 Kč → 23.500 Kč (hradí MPSV),
- ☐ 5. měsíc – 10.575 Kč → 10.575 Kč (hradí MPSV).

Celkové průměrné náklady na výplaty DPN by za současných podmínek, vycházejících ze zákona o zaměstnanosti, činily na jednoho propuštěného **VZP částku 64.625 Kč.** V případě, že by byl bývalému VZP vyplácen výsluhový příspěvek, jehož výše by byla vyšší než vypočítaná DPN, bývalý VZP by na tuto DPN neměl nárok. Pokud by byl výsluhový příspěvek nižší než vypočítaná DPN, doplácet by se bývalému VZP rozdíl mezi vypočítanou DPN a vyšší výsluhového příspěvku. Tento rozdíl by vyplácel úřad práce (náklad pro MPSV).

Pokud bychom počítali s nejhorším možným scénářem, tedy že všichni zaměstnanci budou mít problém najít si z dlouhodobého hlediska zaměstnání, což v případě, že ve městě není v současnosti žádná poptávka po pedagogích, není varianta nemožná, bude činit **DPN u o.z. 2.574.000 Kč a DPN u VZP 2.326.500 Kč.** Je ovšem nutné zdůraznit, že počítáme s průměrným věkem pracovníka VSS, což má vliv na počet měsíců pobírané DPN. Zároveň nezohledňujeme v rámci sledovaného jednoho roku počet měsíců, po které zaměstnanec pobírá odstupné, odbytné a odchodné, tedy nepobírá DPN. Na pasivní politice zaměstnanosti by se **orientačně** mohlo vyplatit **4.900.500 Kč.**

Kromě dávek podpory v nezaměstnanosti, se nárůst nezaměstnanosti oceňuje i náklady na tzv. aktivní politiku zaměstnanosti. Součástí výdajů na aktivní politiku zaměstnanosti jsou výdaje na rekvalifikační kurzy pro nezaměstnané, které hraří MPSV do výše 50.000 Kč na osobu. Tuto problematiku včetně rekvalifikací upravuje zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

V případě zrušení školy by se o rekvalifikaci ucházelo až 27 civilních pedagogických pracovníků a 16 vojenských pedagogů, pro které v současné době nejsou evidována žádná volná pracovní místa v jejich oboru. Během rekvalifikace navíc pořizatelé kurzů pobírají vyšší dávky na podporu při rekvalifikaci, což dále zvyšuje nákladovost rekvalifikačních kurzů. Rekvalifikace je však jediným způsobem, jak předcházet případné **dlouhodobé nezaměstnanosti**, která se pro region stala vážným problémem. Podle statistik se zde podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu nezaměstnaných pohybuje okolo 60 %. [16] Naproti tomu počet volných pracovních míst v regionu markantně ubývá. V roce 2010 činil počet volných míst v Moravské Třebové pouze 50 míst. [17]

■ Příjem pro rezort MO z možného odprodeje areálu školy

Odprodejem areálu školy rezort obrany maximalizuje danou úsporu ze zrušení školy, a navíc může získat další finanční prostředky z možného odprodeje areálu školy. Potenciální investoři jsou však v této oblasti zdrženliví vzhledem k nákladovosti na úpravy areálu či likvidace budov. Pro ně jsou prioritně zajímavější nabídky nezastavených zasítovaných pozemků.

Další možností by byl převod areálu školy bezúplatně na město. Městu by však tímto vyvstaly dodatečné výdaje na správu a zabezpečení areálu školy, které by v současné době nebylo schopno pokrýt. Možný je i bezúplatný převod areálu VŠŠ na město Moravská Třebová. [18]

Závěr

V rámci tohoto článku jsme se zabývali vymezením a případným vyčíslením nákladů a užitků souvisejících s případným zrušením VŠŠ v Moravské Třebové. Náklady (negativní dopady), které bylo možné vyčíslit, činí zhruba 38.015.500 Kč. Výnosy související s uzavřením školy činí cca 108 mil. Kč.

K uvedeným výsledkům je nutné podotknout, že z důvodu nedostatečných údajů či neznalosti dalšího vývoje, je řada číselných údajů neúplná nebo orientačního charakteru (například výdaje na nezaměstnanost, výdaje na zabezpečení dostudování stávajících žáků školy, výdaje na zabezpečení areálu objektu po jeho uzavření, nárůst výdajů bývalých zaměstnanců na dojíždění do jiného zaměstnání), či zcela chybí (pokles tržeb místních podnikatelů v důsledku snížení přílivu kapitálu do města, výdaje na odsun majetku z uzavřeného objektu, příjem z možného odprodeje školy).

Přestože na první pohled úspory převyšují negativní dopady (náklady), je nutné říci, že náklady jsou vyčísleny pouze v horizontu jednoho roku. Vyčíslené náklady také nezahrnují mimo jiné pokles tržeb místních podnikatelů a s tím související růst nákladů na nezaměstnanost. Tyto náklady by byly z dlouhodobého pohledu velmi významné. Projekt zrušení VŠŠ hodnotíme, přes jeho krátkodobou úsporu, z dlouhodobého hlediska spíše jako neefektivní.

Tab. 6: Náklady a užitky související s případným zrušením Vojenské střední školy MO v Moravské Třebové

Náklady		Užitky	
(-) výdaje na odsun majetku z uzavřeného objektu		(+) úspory	108.000.000 Kč
(-) výdaje na odstupné 48 občanských zaměstnanců	4.747.000 Kč	z provozu	
(-) výdaje na výsluhové náležitosti 36 vojenských zaměstnanců (bez výsluhového příspěvku)	6.235.000 Kč	a činnosti	
(-) výdaje na zabezpečení dostudování stávajících žáků školy (pouze naturální a finanční náležitosti, bez režijních nákladů)	18.000.000 Kč	školy	
<i>neshledány</i>		<i>neshledány</i>	
(-) ušlé úspory z procesu přípravy nových AZ		(+) příjem	
(-) výdaje na zabezpečení areálu objektu po jeho uzavření (pouze platy pro ostrahu objektu, bez dalších provozních výdajů – elektřina, vytápění atd.)	2.756.000 Kč	z možného	
(-) nárůst výdajů bývalých zaměstnanců školy na dojíždění do jiného zaměstnání (orientační částka)	1.377.000 Kč	odprodeje	
(-) pokles tržeb místních podnikatelů v důsledku snížení přílivu nového kapitálu do města		areálu	
		školy	
(-) růst nezaměstnanosti (pouze orientační výdaje na pasivní politiku nezaměstnanosti bez výdajů na rekvalifikaci)	4.900.500 Kč	<i>neshledány</i>	
Celkem náklady	38.015.500 Kč	Celkem užitky	108.000.000 Kč

Poznámky k textu:

- [1] Sieber (Sieber 2004) definuje analýzu nákladů a užitku (CBA) jako: „*Metodický postup, který svým průběhem postupně zodpovídá základní otázku Co komu realizace investičního projektu přináší a co komu bere? Takto vymezené dopady akce jsou následně agregovány, převedeny na hotovostní toky a zahrnuty do výpočtu rozhodujících ukazatelů, na základě nichž lze rozhodnout, zda je projekt ve svém důsledku pro společnost přínosem či nikoli.*“
- [2] S postupem vypracování CBA seznamuje např. Sieber (2004).
- [3] V rámci této analýzy se soustředíme primárně na vojenskou střední školu, přestože od 1. 6. 2006 je v Moravské Třebové akreditován i vzdělávací program pro vyšší odbornou školu. Nákladovost VOŠ ovlivňuje celkovou nákladovost školy zanedbatelně. Více na webových stránkách VSŠ: <http://www.vsmst.cz/files/historie-skoly/historie-skoly.aspx>.
- [4] Informace k funkcím školy byly zjištěny v rámci osobního rozhovoru s pplk. Viliamem Beke 21. 2. 2012, v *Bílé knize o obraně 201*; v *Závěrečném účtu k 31. 12. 2011*, v *Bulletinu-Rekvalifikace 2012* a na stránkách VSŠ – <http://www.vsmst.cz/files/vss/vss.aspx>.
- [5] Nulová varianta je taková varianta, kdy investice není realizována, tedy původní stav.
- [6] Informace byly získány v rámci e-mailové korespondence s Ing. Miroslavem Kašpařkem, rozpočtářem VSŠ a VOŠ MO Moravská Třebová.
- [7] Informace byly získány v rámci osobního rozhovoru s Ing. Miroslavem Kašpařkem, rozpočtářem VSŠ a VOŠ MO Moravská Třebová dne 21. 2. 2012.
- [8] Informace byly získány z e-mailové korespondence s Lenkou Mišákovou z VSŠ a VOŠ MO Moravská Třebová dne 19. 3. 2012.
- [9] Nárok na odchodné a výsluhový příspěvek vzniká vojákovi, trval-li jeho služební poměr alespoň 15 let. Služebně mladším vojákům (s dobou služebního poměru kratší 15 let) se zpravidla vyplácí odbytné bez nároku na výsluhový příspěvek – upravuje zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů.
- [10] Informace byly získány z e-mailové korespondence s Marcelou Mervertovou z VSŠ a VOŠ MO Moravská Třebová dne 26. 3. 2012.

- [11] Více informací na www.acr.army.cz [online].
- [12] Více informací na Ředitelství personální podpory – Sekce personální MO. *Koncepce přípravy personálu rezortu MO na období 2012-2018*, s. 29-30.
- [13] Více informací k akcím, na nichž se studenti účastní, lze nalézt na www.vsmr.cz.
- [14] Dle zveřejnění vybraných ukazatelů za správný obvod Moravská Třebová v letech 2001-2010 spadalo v roce 2010 na jedno volné místo v regionu bezmála 50 uchazečů. Tato skutečnost by se nejvíce dotkla většiny zaměstnanců školy – pedagogických pracovníků, pro které v současnosti nejsou v regionu evidována žádná volná pracovní místa vyhovující jejich profesnímu zařazení. Více informací na webových stránkách Českého statistického úřadu.
- [15] Doba vyplácení dávek podpory v nezaměstnanosti je odstupňována podle věkových kategorií – do 50 let (5 měsíců podpora), 50-55 let (8 měsíců podpora), nad 55 let (11 měsíců podpora). Výše uvedeně je upraveno v zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Jelikož průměrný věk zaměstnanců VSŠ je 43,5 roku, počítáme v naší kalkulaci s pěti měsíci podpory v nezaměstnanosti.
- [16] Informace byly získány v rámci osobního rozhovoru s Ing. Vladimírou Kantoříkovou, vedoucí pracovního úřadu Moravská Třebová.
- [17] Více informací na webových stránkách Českého statistického úřadu – *Vybrané ukazatele za správný obvod Moravská Třebová v letech 2001-2010*.
- [18] Informace byly získány v rámci osobního rozhovoru s JUDr. Milošem Izákem, starostou města Moravská Třebová.

Použitá literatura:

- KAŠPAŘÍK, M. *Závěrečný účet k 31. 12. 2011*, VSŠ a VOŠ MO Moravská Třebová, s. 9. Čj. 44/2011-4190.
- MUSGRAVE, Richard A. *Veřejné finance v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Management Press, 1994, 581 s. ISBN 80-856-0376-4.
- PEARCE, D. - W., HOWARTH, A. *RIVM report 481505020*. Technical Report on Methodology: Cost Benefit Analysis and Policy Responses. [online] Bilthoven: RIVM, 2000. Dostupné z: http://ec.europa.eu/environment/enveco/priority_study/pdf/methodology.pdf.
- SIEBER, Patrik. *Analýza nákladů a přínosů: metodická příručka*. Verze 1.4. Ministerstvo pro místní rozvoj, 2004, 44 s.
- Aktivní zálohy mají v ozbrojených silách ČR své místo, ale změna jejich koncepce je nutná* [online] 2011. Dostupné z <<http://www.acr.army.cz/informacniservis/zpravodajstvi/aktivni-zalohy-maji-v-ozbrojenych-silach-cr-sve-misto--ale-zmena-jejichkoncepce-je-nutna-60213/>>.
- Bílá kniha o obraně*. Praha: MO ČR-Odbor komunikace a propagace, 2011, s. 168. ISBN 978-80-7278-564-3 (české vydání).
- Kolektivní smlouva 2012*. Ministersvo obrany 2011, Českomoravský odborový svaz civilních zaměstnanců armády, samostatné odborové organizace zaměstnanců rezortu MO.
- Koncepce přípravy personálu rezortu MO na období 2012-2018*. Ředitelství personální podpory – Sekce personální MO. Verze: 23. září 2011. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2011.
- Rekvalifikace 2012*. Připravilo oddělení vzdělání ČR a rekvalifikace Ředitelství personální podpory. Praha: Ředitelství personální podpory-sekce personální MO, 2012.
- Vojenská střední škola a Vyšší odborná škola MO v Moravské Třebové* [online]. Dostupné z <<http://www.vsmr.cz>>.
- Vybrané ukazatele za správný obvod Moravská Třebová v letech 2001-2010*. ČSÚ [online] 2011. Dostupné z <http://www.czso.cz/xr/redakce.nsf/i/vybrane_ukazatele_za_spravni_obvod_moravska_trebova_v letech_2001_2010/>.
- Vyhláška MO č.105/2008 Sb.*, o naturálních a peněžních náležitostech žáků vojenských středních škol.
- Zákon č. 221/1999 Sb.* ze dne 14. září 1999, o vojácích z povolání, dále ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 435/2004 Sb.*, o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.